

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

73. Bataui frust. Macaum impugnant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

stolicæ virtutis nihilo segnius, quàm Europæos, apicem prensare ac
prehendere, illa enim ferendis pro Christo supplitus magnitudo ani-
mi gestiens, abundè loquebatur, eius epistolas non sola verborum
speciosa magnificentia tumere. Catechistam agebat perpetuo, & Pa-
trum quas poterat obibat vices, dum cogerentur latitare, & peregri-
nam patriam si foras prodissent, sola oris diuersi specie fereri. Senio
iam grauis, dabat operam docendis feminis, & baptismo lustrandis,
quam virtutis eius secuta fiducia Sinenses habebant gratissimam, tim-
eti. hac in re suspicacissimi. Contemptor ad hæc sui, & proculcator
eximius Fernandez nihil respuit quantumuis famulare & abiectum; ad
laboriosa, & molestiis ardua vltro suum ministerium detulit; Macaum
sæpius simulato habitu adiuit, ad referrendum nostris, victus annui
commeatum, neque id sine capitali, etiam vitæ discrimine, & seme-
stribus interdum in ritu, & reditu ærumnis, in quibus solus, nec arbi-
trum metuens, coniunctissimus Deo semper fuit, quo iubente, & co-
mite, illa conficiebat itinera, velut (quod ipse dicebat) loca sancta
lustraret peregrinus. Annis fractus, ex quibus duos & triginta in so-
cietate duris habuit rebus ærumnosos, nullum tamen iis quæsiuit de-
uamentum; paupertati vestium & victus nihil addi poterat, multum
pœnis ipsius spontaneis detrahi; quod vnum ferè erga illum, Rectores
ipsius habebat sollicitos. Nobis tandem fidelem Dei, & Euangelij Mi-
nistrum annus abstulit ætatis supra sexagesimum quintus, neque liris
constat, nec admodum interest, Nanchini vel Hancei.

Claudat annum hunc 1622. hunc tentata in cassum à Batauis Ma-
caum, (posita quidem extra Sinas, ad eos tamen vtrumque attrinens)
& generosa nostrorum opera in eius propugnatione. Mensis Iunii octa-
uo decimo cœpere tredecim Batauorum naues circa Macaum volitæ;
aliæ quatuor è regione arcis aliquantò prius in anchoris steterant, ex-
pectabantur ex molacis præterea sex, instructæ valido armatæ, sed earum
peracti longas moras, & de aduentu iam dubij, pugnam decer-
nunt in diem præuium festo S. Ioannis præcurforis. Marti, vt olim
descripsimus, tria Macai cinguntur latera, & propugnaculis totidem,
munitione tormentorum copiosa egregiè tutis: quod, sensit illicò graui
sua cum elade hostis hæreticus. Nam aggressus toto ingentium na-
uium, æneo fulmine, propugnaculum quatere quod debilius videbe-
tur, tulit inde tam clarum & decretorium responsum vt eo nauium
altera aperto latere, totum hautiret mare, & aquarum depressa pon-
dere sorberetur. Proniorem ergo putauit expugnationem, qua latius
insulam respicit; nongentos in terram, vrbe procul exponit catapultas
cum tormentis duobus, graditurque ad impressionem, seu magis
ad arcem capiendam quod certo statim futurum crediderat cum nauis
exscendisset; transuerso enim præsidio, viam sibi ad urbem parans, non
plus vno distat milliari, præsidarij sibi consulere, seque intra mu-
ros statione deserta recipere, quod arte factum non potuit melius quàm
metu.

73.
Bataui frust.
Macaam im-
pugnator.

metu, & consternatione cadere. Ouans insolentius Batauus, & canens victoriam, præconem plus ultra proruit; relictis à tergo quas traherat duabus machinis, & surdus ad imperia Prætoris frustra cæcum impetum reuocantis, & clamore irritò iubentis captum præsidium ante omnia communiti. Multi se tunc Patres Iaponia pulsî, receperant Macaum, qui ad classis conspectum, vices & munera sortiti, magnam partem instabant confessionibus diu noctûque audiendis, parandoque ad pugnam, aut stragem quamlibet populo; rescitum siquidem post frustratam expeditionem fixum Batauis fuisse vrbe expugnata, fortassis etiam pacto sibi asserta, feminas ad prolem referuare, quinquennibus parcere pueris hæresi facilè imbuendis; ferro cæteros delere. Hic duo è nostris Itali, poliiorceticæ haudquaquam rudes, maximè P. Iacobus Rhò firmare nouo munimento infirmiore partem; tormenta quatuor bellica in collem attollere vicino Collegio imminentem, multum ridentibus qui ridendi magis parum aduertebant quàm erat Batauis ad urbem accedendum; restà illuc fulmen excussura; & vero in alterum Batauorum agmen librata perite machina, primum dedit victoriæ specimen, paucorum morte omnes exterruit, & agmen retro egit, dum reliqui intra urbem Patres animos ciuibus facerent, bini singulis in propugnaculis, viginti promiscua in turba quæ ex Europæis, ex Indis, & Cafribus; seruis, & dominis digerebatur ad eruptionem: hi nostrorum hortatu, eum animo haufere ardorem, vt sublato S. Georgij clamore erumperent alacres ad intercludendum progressu Batauum, & confidentia generositate implerent partes exercitus numerosioris, non vno loco, sed semper pugnatum est, catapultariis Batauis nullos æquè ad ictum vt nostros legentibus qui postrema salutis præsidia periclitantibus ministrabant, sed imbecilli semper (quod falsi sunt postea) & erranti glande. Lusitani contra vtrumque hostium iunctum agmen, eo furore inuadere vt naues fuga repeterent, abiectis armis percutiebant primos, proculcarentur à subsequens, & tanta consternatione, præcipitarent se morti eripere, vt eam in mari inuenirent. Ex trecentis ferè illo prælio cæsis pars maxima, dum armis & vestitu graues, experiuntur natatu ad naues euadere miserè in aquis periere. Desiderati sunt ex Macaensibus non plus octo; triginta vulnerati; triumphantes in urbem cæteri rediere, aucti spoliis præda, & armis hostium, in quibus duæ quas diximus igniaræ machinæ, & canteriaræ catapultæ quingentæ. Augeret victoriæ gloriam, si, quod scripsit non nemo, Deo euidenter, & extra ordinem adiuuante probari posset reportata, sed discors scriptorum narratio, qui tamen rebus præsentibus aderant, singularia illarum mihi non satis elucidant.

Nunc retro ab anno 1620. repetendus est cursus fidei propagandæ in regno Cocincinæ, cui Sacerdotes è nostris quatuor, & Catechistæ tres, itidem ex nostris omnem operam dabant, stationibus duabus, octo dierum itinere seiuncti, Faisi altera in Prouincia Caciiana; Nuoc-

mani

74.
Cocincinæ
Regnum ex-
colitur.